

Den Haag

ADVIEZEN – Welstands- en Monumentencommissie 2

Gemeente Den Haag, 22 december 2021

Locatie:

Videoconferentie

Aanwezig:

Karen van Vliet	Voorzitter
Joris Molenaar	Lid
Olivier Graeven	Lid

Secretaris:

Kirsten van der Plas en Karen Heijne

A. HAMERSTUKKEN

De commissie is akkoord gegaan met de adviezen uit de ter plekke voorgelegde hamerstukkenlijst(en):

Hamerstukkenlijst A voor vaststelling op 22 december 2021

B. INGEKOMEN BOUWPLANNEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Buitentuinen 29

Wcie 20211222/202121941

Bouwen: het vergroten van de woning Buitentuinen 29 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie acht een vergroting van de bestaande woning voorstelbaar maar kan niet instemmen met de voorgestelde hoofdvorm en architectonische uitwerking.

De architectonische eenheid waar de onderhavige eenlaagse woning met kap onderdeel van uitmaakt behoort tot de oudste bebouwing in deze straat. De luchtlijn van de bestaande geprononceerde dakrand is bepalend en plezierig in het straatbeeld. De continuïteit van deze dakrand is de drager. In het voorgestelde ontwerp is sprake van een onwenselijke stapeling van 3 elementen -gevel, dakkapel en schild met verticaal gelede dakkapel – die niet met elkaar samenhangen en hechten. Dit levert een fors en hybride beeld op. De commissie kan zich boven de goot een schild voorstellen, eventueel met dakramen indien zorgvuldig geïntegreerd binnen het schild. Dit betekent een herontwerp van alle elementen boven de goot waarbij de bestaande dakkapel verwijderd dient te worden. De onderhavige opbouw is de eerste en leidend voor volgende initiatieven op deze architectonische eenheid en dient generiek te zijn. De commissie beoordeelt de voorgestelde hellingshoek van 88 graden als te steil. De typologie van een mansardekap is denkbaar.

Ten aanzien van de detaillering vraagt de commissie om verfijning. Inspiratie kan geput worden uit de meest oorspronkelijke architectuur in de straat. Zij beoordeelt de kleurstelling RAL 9010 als te wit in relatie tot de bestaande gevelwand. Tot slot vraagt de commissie om consistent tekenwerk. De bestaande architectuur is niet kloppend getekend, een doorsnede mist en alle materialen en kleuren dienen in kleurcodes te worden gespecificeerd.

2 Goudenregenstraat 178

Wcie 20211222/202122548

Bouwen: het vergroten van de woning Goudenregenstraat 178 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie acht een opbouw voorstelbaar, echter zij kan niet instemmen met het hoofdvolume en de architectonische uitwerking. De commissie beschouwt het bouwblok in Amsterdamse Schoolstijl als 1 ensemble, met overeenkomstige details en betonnen band aan de bovenzijde van de plint/ begane grond. Om de context goed te kunnen beoordelen vraagt zij de linkerzijde van het ensemble ook te tekenen.

Een gedeelte van het ensemble/ bouwblok bevindt zich aan het Goudenregenplein. Als accent is hier een verhoging gemaakt. De nieuw te realiseren opbouw dient niet met dit accent te concurreren. De commissie pleit daarom voor een setback aan de voorzijde, tot de lijn van de hoge schoorsteen. De commissie stelt voor deze vierde verdieping te beschouwen als een kroonlijst. In plaats van het doorzetten van de gevelopeningen zoals in de onderbouw dienen de gevelopeningen kleiner te zijn, als gaten in de kroonlijst, met regelmaat en een eigen ritme.

Ten aanzien van de materialisering dient de opbouw niet te overheersen ten opzichte van het bestaande ensemble. De commissie geeft aan dat een zinken bekleding wellicht een optie is. Zij geeft daarbij aan dat het materiaal ook om de hoek omgezet dient te worden, zodat de opbouw een geheel wordt. De gevelindeling aan de achterzijde dient meer in overeenstemming te worden gebracht met de bestaande onderliggende gevel.

Tevens adviseert de commissie om het bestaande metselwerk schoon te maken en de betonnen banden voor het ensemble met de VVE in overeenstemming met het oorspronkelijke ontwerp te brengen.

3 Hanenburglaan 246

Wcie 20211222/202118285

Bouwen: het vergroten van de woning Hanenburglaan 246 door het maken van een dakopbouw met dakterras.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie heeft eerder aangegeven een dakopbouw op dit bouwblok denkbaar te achten, maar niet met de voorgestelde opzet en architectonische uitwerking. Het voorliggende plan is slechts minimaal aangepast ten opzichte van het eerdere voorstel.

Het onderhavige pand maakt onderdeel uit van een karakteristiek jaren '50 bouwblok met hoogwaardige wederopbouw-architectuur. Een dakopbouw op dit blok is slechts voorstelbaar mits de vormgeving, materialisering en detaillering ervan afgestemd zijn op en recht doen aan de kwaliteit van de bestaande architectuur en er goed op aansluiten.

Op het naastgelegen bouwblok - tevens een jaren '50 blok – is eerder een dakopbouw vergund en geaccordeerd. De commissie vraagt om dit ontwerp in hoofdlijnen te volgen en gevels te ontwerpen met een geheel eigen gevelindeling van gelijkmatige gevelopeningen fungerend als “kroonlijst” boven de bestaande kwalitatief hoogwaardige wederopbouwarchitectuur. De commissie vraagt nadrukkelijk om niet boven de portiek te bouwen.

Op het niveau van de detaillering vraagt de commissie om het hekwerk in plaatsing, maatvoering en vormgeving af te stemmen op de bestaande hekwerken ten behoeve van ene samenhangend geheel. Dit geldt tevens voor de materialen en kleuren.

Bij gemetselde dakopbouwen is een nauwkeurige afstemming van het nieuwe metselwerk op het bestaande bepalend voor het realiseren van een goed eindbeeld. Daarom vraagt de commissie om duidelijk op de tekening aan te geven dat de nieuwe gevel conform de bestaande zal worden uitgevoerd, namelijk met hetzelfde type en kleur steen, hetzelfde type en kleur voeg, en hetzelfde metselverband.

De commissie pleit voor de toepassing van een echte steen in plaats van steenstrips. Indien toch voor steenstrips wordt gekozen dan is enkel een keramische strip denkbaar.

Om de inpassing van het voorstel in een bredere context te kunnen beoordelen ziet de commissie graag een tekening van het toekomstige totaalbeeld voor het gehele bouwblok voorgelegd.

4 Hortensiastraat 86

Wcie 20211222/202121906

Bouwen: het vergroten van de woning Hortensiastraat 86 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie acht een dakopbouw voorstelbaar. Zij kan instemmen met het voorgestelde hoofdvolume, echter niet met de architectonische uitwerking. Het onderhavige plan is niet de eerste in de straat, de reeds gerealiseerde dakopbouw op nr. 70 bevindt zich op eenzelfde pand en is daarmee leidend qua vormgeving, materialisering en detaillering.

De bekleding met een houtcomposietplaat is niet akkoord. Aansluitend op de genoemde dakopbouw op nr. 70 dient het volume in zink te worden uitgevoerd, met bijbehorende details. De commissie kan instemmen met de gevelindeling aan de voorzijde. De commissie merkt op dat de luifel aan de zijanten dient te worden ingekort. Het glazen hekwerk is niet akkoord.

De gevelindeling aan de achterzijde dient meer in overeenstemming te zijn met de leidende dakopbouw, maar de commissie acht het uitstekende bloemkozijn aan de achterzijde ook mogelijk. Ten opzichte van de tegelijk ingediende plannen voor een dakopbouw aan de Hortensiastraat nr. 94 en Prunusstraat 10 - allen op hetzelfde

bouwblok - kan dit element als een soort generiek kader worden gezien dat binnen de logica van de gevelindeling kan schuiven. De commissie constateert dat de kleur van het bloemkozijn niet eenduidig is aangegeven.

De detaillering is niet behandeld, aangezien deze aangepast zal moeten worden op de voorgestelde zinken bekleding.

5 Hortensiastraat 94

Wcie 20211222/202121946

Bouwen: het vergroten van de woning Hortensiastraat 94 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie acht een dakopbouw voorstelbaar. Zij kan instemmen met het voorgestelde hoofdvolume, echter niet met de architectonische uitwerking. Het onderhavige plan is niet de eerste in de straat, de reeds gerealiseerde dakopbouw op nr. 70 bevindt zich op eenzelfde pand en is daarmee leidend qua vormgeving, materialisering en detaillering.

De bekleding met een houtcomposietplaat is niet akkoord. Aansluitend op de genoemde dakopbouw op nr. 70 dient het volume in zink te worden uitgevoerd, met bijbehorende details. De commissie kan instemmen met de gevelindeling aan de voorzijde. De commissie merkt op dat de luifel aan de zijkanten dient te worden ingekort. Het glazen hekwerk is niet akkoord.

De gevelindeling aan de achterzijde dient meer in overeenstemming te zijn met de leidende dakopbouw, maar de commissie acht het uitstekende bloemkozijn aan de achterzijde ook mogelijk. Ten opzichte van de tegelijk ingediende plannen voor een dakopbouw aan de Hortensiastraat nr. 86 en Prunusstraat 10 - allen op hetzelfde bouwblok - kan dit element als een soort generiek kader worden gezien dat binnen de logica van de gevelindeling kan schuiven. De commissie constateert dat de kleur van het bloemkozijn bij de drie plannen eenduidig moet zijn.

De detaillering is niet behandeld, aangezien deze aangepast zal moeten worden op de voorgestelde zinken bekleding. De commissie gaat niet akkoord met het toepassen van ventilatieroosters in het glas.

6 Laurierstraat 72

Wcie 20211222/202118295

Bouwen (beginselaanvraag): het vergroten van de woning Laurierstraat 72 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder kon de commissie zich een dakopbouw op deze woning kan voorstellen maar kon zij niet instemmen met de voorgestelde hoofdvorm en architectonische uitwerking.

De commissie kan instemmen met de voorgestelde typologie van een voorschild en een setback aan de achterzijde. De commissie kan echter niet instemmen met de positie van de dakramen in het schild. Het geleverde mogelijke toekomstbeeld toont aan dat dit een gefragmenteerd beeld oplevert. De commissie vraagt om de dakkapellen op regelmatige afstand van elkaar te laten "treinen" in het dakvlak. De commissie beoordeelt het raam links van de schoorsteen in de achtergevel als te iel en vraagt deze te vergroten. Tevens vraagt zij om alle schoorstenen te metselen.

Ten aanzien van de detaillering mist de commissie de specificatie van de steenstrip. Dit kunnen keramische steenstrips zijn mits in formaat, kleur, voeg en metselverband gelijk aan de onderliggende bestaande architectuur. Tevens mist zij de geveltekeningen van de wachtgevels en de kleurstelling van het boeiboord.

7 Loosduinse Hoofdstraat 178

Wcie 20211222/202118008

Bouwen: het veranderen en vergroten van de winkel met woning Loosduinse Hoofdstraat 178 door het scheiden van de winkel van de bestaande woning, het uitbreiden van de begane grond (winkel), het uitbreiden van de eerste verdieping, het maken van een dakterras en het maken van een dakopbouw (woning).

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een uitbreiding voorstellen, maar kan niet instemmen met het voorgestelde volume en de architectonische uitwerking.

Het betreft een uniek pand in een gevarieerd straatbeeld. De vorm van de dakopbouw aan de voorzijde sluit aan bij het belendende pand links en is akkoord. Het totale volume van de uitbreiding is echter te fors en daarmee niet akkoord. De massa van de uitbreiding past niet bij de kleinere schaal van het pand en dient meer afgestemd te worden op het bestaande. De uitbouw met terras op de begane grond is niet akkoord en de commissie stelt een setback op de 3^e bouwlaag aan de achterzijde voor, om meer aansluiting bij het bestaande te creëren.

De commissie acht aan de voorzijde een indeling met 2 dakramen op regelmatige afstand van elkaar in plaats van 3 dakramen passender. De commissie merkt op dat de zijgevel geen wachtgevel is en zich vol in het zicht bevindt. In relatie met het bestaande pand met gemetselde gevels dient deze gevel en ook de achtergevel te worden uitgevoerd in metselwerk. of steenstrips. Keramische steenstrips zijn denkbaar mits in formaat, kleur, voeg en metselverband gelijk aan de onderliggende bestaande architectuur.

Het multipaint boeideel acht de commissie een te laagwaardig materiaal en is niet akkoord. Voor de dakpannen stelt zij een vlakke blauw gesmoorde pan voor om het dakvlak wat terughoudender te maken ten opzichte van het buurpand links dat een geheel andere architectuur kent.

De commissie constateert verder dat de dakhelling in de details niet overeenkomt met de doorsnede en vraagt dit aan te passen en een volledige specificatie van kleuren en materialen op te geven.

8 Prunusstraat 10

Wcie 20211222/202121949

Bouwen: het vergroten van de woning Prunusstraat 10 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie acht een dakopbouw voorstelbaar. Zij kan instemmen met het voorgestelde hoofdvolume, echter niet met de architectonische uitwerking. Het onderhavige plan is niet de eerste in de straat, de reeds gerealiseerde dakopbouw op nr. 70 bevindt zich op eenzelfde pand en is daarmee leidend qua vormgeving, materialisering en detaillering.

De bekleding met een houtcomposietplaat is niet akkoord. Aansluitend op de genoemde dakopbouw op nr. 70 dient het volume in zink te worden uitgevoerd, met bijbehorende details. De commissie kan instemmen met de gevelindeling aan de voorzijde. De commissie merkt op dat de luifel aan de zijkanten dient te worden ingekort. Het glazen hekwerk is niet akkoord.

De gevelindeling aan de achterzijde dient meer in overeenstemming te zijn met de leidende dakopbouw, maar de commissie acht het uitstekende bloemkozijn op de hoek ook mogelijk. Ten opzichte van de tegelijk ingediende plannen voor een dakopbouw aan de Hortensiastraat nr. 86 en 94 - allen op hetzelfde bouwblok - kan dit element als een soort generiek kader worden gezien dat binnen de logica van de gevelindeling kan schuiven, waarbij het hoekaccent voor onderhavig plan denkbaar is. De commissie constateert dat de kleur van het bloemkozijn bij de drie plannen eenduidig moet zijn.

De detaillering is niet behandeld, aangezien deze aangepast zal moeten worden op de voorgestelde zinken bekleding.

9 Snelliusstraat 19

Wcie 20211222/202122051

Bouwen/Cultuurhistorie: het veranderen en vergroten van de woning Snelliusstraat 19 door het maken van een dakopbouw met dakterras aan de achterzijde en zonnepanelen op het platte dak.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

Hoewel de commissie zich een dakopbouw op deze woning kan voorstellen en de voorgestelde hoofdvorm van ene schild onderschrijft kan zij niet instemmen met de architectonische uitwerking.

De commissie beoordeelt de voorgestelde dakkapellen in leisteen als te grof in relatie tot de bestaande rijke historische gevelwand. Bovendien is de voorgestelde typologie van een doorlopende dakkapel niet passend.

Op het niveau van de detaillering beoordeelt de commissie de afwerking van de achtergevel in stuc als te laagwaardig in relatie tot de bestaande onderliggende architectuur en in dit beschermde gezicht. Zij vraagt om deze gevel een metselwerk uiterlijk te geven. Tevens vraagt zij om duidelijk op de tekening aan te geven dat de nieuwe gevel conform de bestaande zal worden uitgevoerd, namelijk met hetzelfde type en kleur steen, hetzelfde type en kleur voeg, en hetzelfde metselverband. De commissie pleit voor de toepassing van een echte steen in plaats van steenstrips. Indien toch voor steenstrips wordt gekozen dan is enkel een keramische strip denkbaar.

De commissie gaat ervanuit dat het hekwerk ter plaatse van het dakterras in vormgeving, materiaal en kleurstelling wordt afgestemd op de bestaande hekwerken in de gevelwand. De dakrand dient verfijnder, in ieder geval met een kraallat, te worden vormgegeven. De commissie stelt vraagtekens bij de schijnbaar random verdeling van de zonnepanelen op het dak. De commissie kan er niet mee instemmen als de zonnepanelen zichtbaar zijn vanaf de straatzijde.

10 Tesselsestraat 52

Wcie 20211222/202120853

Bouwen: het veranderen en vergroten van de woning Tesselsestraat 52 door het maken van een dakopbouw met dakterras.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan instemmen met de voorgestelde hoofdvorm met dakschild. Zij kan echter niet instemmen met de architectonische uitwerking. Om de positie van de dakkapellen te kunnen beoordelen vraagt zij om een totaalbeeld van de - mogelijk - toekomstige situatie op het architectonische ensemble. Aansluitend op de bestaande onderbouw dient de achtergevel in metselwerk te worden uitgevoerd. Keramische steenstrips zijn denkbaar mits in formaat, kleur, voeg en metselverband gelijk aan de onderliggende bestaande architectuur.

De commissie acht een eigentijdse schuifpui aan de achterzijde niet passend, deze dient te worden vervangen door een dubbele deur zoals op de begane grond. De commissie constateert dat de halfhoge schoorsteen aan de achterzijde op het terras een vreemd element op het terras vormt en zij heeft tevens moeite met de sprong in de achtergevel. Zij suggereert om voor de achtergevel de lijn van de toiletruimte door te trekken en de uitbouw iets groter te maken en gelijk te maken. Dit hecht het ontwerp aan de schoorsteen en het geeft tevens een generieke oplossing voor de belendende panden voor de toekomst.

De commissie merkt op dat de detaillering niet zorgvuldig is en moet worden aangepast. Ook de summiere materiaal- en kleurstaat dient nader te worden gespecificeerd. Het hekwerk in RAL 7022 is niet akkoord, dit moet wit zijn. De toepassing van multipaint ziet de commissie als een te laagwaardig materiaal.

11 Weimarstraat 346

Wcie 20211222/202120999

Bouwen/Cultuurhistorie: het veranderen en vergroten van het kantoor en de woning Weimarstraat 346 door het maken van een dakopbouw met een dakterras, het verplaatsen van trappen en het vervangen van de pui in de voorgevel op de begane grond.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

Hoewel de commissie zich een dakopbouw op deze woning kan voorstellen kan zij op basis van de geleverde tekeningen niet beoordelen of de voorgestelde hoofdvorm de geëigende vorm is voor dit pand en deze architectonische eenheid. De onderhavige opbouw is de eerste en leidend voor volgende initiatieven op deze architectonische eenheid. Dit betekent dat de oplossing tegelijk specifiek voor onderhavig ensemble en generiek dient te zijn, zodat het in de rede ligt dat latere dakopbouwen gemakkelijk naar dit voorbeeld gerealiseerd kunnen worden. Om de inpassing van het voorstel in een bredere context te kunnen beoordelen krijgt de commissie graag een tekening van het toekomstige totaalbeeld over het hele architectonische ensemble en zijn belendingen voorgelegd. Een schild (in natuurleien) lijkt in beginsel voorstelbaar. De voorgestelde waterborden zijn niet voorstelbaar in relatie tot de bestaande hoogwaardige architectuur van dit karakteristieke pand. Een afwerking in natuurleien is geëigend, ook in relatie tot de scheluw dakvlakken. De omvang van de dakkapel in relatie tot het schild evenals de hellinghoek zijn niet te beoordelen zonder het mogelijk toekomstig toekomstbeeld. Deze oogt vooralsnog te fors in omvang en te grof in detaillering, in het bijzonder in relatie tot het bestaande gemetselde element.

De commissie beoordeelt de pui wijziging in de begane grond in beginsel als een positieve interventie, echter de identieke vormgeving van zowel de winkel- als de woningentrees overtuigt typologisch niet. Tevens is de pui te vlak gedetailleerd.

Op het niveau van de detaillering vraagt de commissie om de dakrand verfijnder te detailleren. De voorgestelde aluminium daktrim beoordeelt zij als te laagwaardige in dit beschermde gezicht en vraagt om een houten boeiboord met zinken kraal toe te passen. De vormgeving, detaillering, materialen en kleuren dienen zorgvuldig afgestemd te worden op de bestaande onderliggende gevelwand.

Resumerend acht de commissie een extra bouwlaag op deze woning voorstelbaar mits de kenmerken die de cultuurhistorische waarden van het beschermd stadsgezicht bepalen, gerespecteerd worden en waar mogelijk versterkt.

Karen van Vliet

Voorzitter Welstands- en Monumentencommissie